

Sovietų Baltijos laivynui atkirsti visi keliai pasprukti į Baltąją jūrą

Jis dabar suspaustas pačiam Suomijos jlankos kampe. Vokiečių aviacija sustiprino Suezo kanalo ir Egipto bazių puolimus

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IX. 10. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Rytuose pastoviai sėkminges vysta puolamieji veiksmai.

Šiaurinėje Afrikoje nakti i rugpjūtį 9 d. vokiečių kovos lėktuvai puolė Abu Suezo aerodromą prie Suezo kanalo. Angaruose ir skysto kuro rezervuaruose kilo smarkūs gaisrai. Didžiajame Karčiajame ežere bomba buvo pataikyta viena prekybos laivą. Suezo jlanke buvo sunkiai sužalotas dar vienas prekybinis laivas. Kiti sėkminges oro pajėgų puolimai buvo nukreipti į Tobruko uosto įrengimus, taip pat į britų aerodromus ir geležinkelius Šiauriniame Egipte. Praėjusių nakti stipresnis vokiečių kovos lėktuvų junginys puolė Izmailos aerodromą.

Nei diena, nei nakti priešas karuo menės vadovybės pranešimo DNB patyrė šiu žinių:

Sustiprinimas vokiečių oro puolimui, nukreipti į Suezo kanalo srity ir į britų bazes bei aerodromus už Egipto fronto, yra ypač pažymėtinės, nes vokiečių kariuomenės vadovybės komunitatuose beveik kasdien pranešama apie tokius puolimus. Iš viso per rugpjūčio mėnesį ir per pirmąsias dešimt rugpjūtės dienų tas vietas vokiečių oro pajėgos yra puolusios 50 kartų. Be kanalo sritys iš Port Saido bei Suezo uostu, karinės vokiečių karo pajėgos pakartotinai puolė britų aerodromus kanalo srityje ir britų laivyno bazę Aleksandriją. Tie puolimai buvo taip dažni, kad vidutiniškai jų atliekama daugiau kaip po vieną per dieną. Ypač pažymėtina yra tai, kad per šiuos puolimus vis daugiau padaroma nuostoliu britų laivams, aprūpinantiems Egipto frontą. Pavysdžiu, tik per paskutiniame penkias dienas, be didelio skaičiaus prekybos laivų sužalojimo, buvo pranešta apie nuskandinimą 30.000 tonų tarpas britų laivų vien tik Suezo uoste ir jlanke.

Apsupus Leningradą iš sausum

mos pusės ir atkirtus Stalino kanala, sovietų Baltijos jūros laivyno lengvosios karo pajėgos neteko galimybės pabėgti į Baltąją jūrą. Šis sovietų Baltijos jūros laivynas susideda iš dviejų senesių naudojamų kovos laivų ir mažiausiai iš šešių kreiserių, iki 10.000 tonų talpos. Trys modernūs kovos laivai dar yra statomi. Be to, i ta laivyna jeina apie 30 laivų naikintojų, kurių beveik pusė yra apgadinta, apie 12 torpedinių laivų ir beveik 100 povandeninių laivų. Taip pat tam sovie-

tu Baltijos jūros laivynui priklauso dar keli minininkai bei apie 50 minogaudžių ir didelis skaičius greitųjų bei motorinių laivų. Šis sovietų Baltijos jūros laivynas dabar yra suspaustas pačiam Suomijos jlankos kampe. Tu tarpu tas sovietų laivynas teuri tik Kronštato bazę, tačiau, netekus jam ryšių su sausuma ir vokiečių bei suomių karo laivynui bei karinėms oro pajėgoms kontroliuojant Suomijos jlanką, smarkiai yra trukdoma to sovietų laivyno judėjimo laisvė.

BERLIN. IX. 10. „Berliner Boersenzeitung“ taip vadinamajā Stalino „perkėlimo veiklą“ ryšium su Volgos vokiečių perkėlimu, vadina be atodairos vokiečių naikinimo planu.

Šis perkėlimas apvainikuos iš nemūnuotamajį 400.000 Volgos vokiečių kančią kelią.

„Niekas nepatikės“, taip sakė toliai laikraštis, „kad dabartiniu karo laiku Sovietų Sąjunga turėtų galimybę, nors ir tik technišku atžvilgiu, tokį perkėlimą įvykdyti. Jei dabar Maskvoje kalbama apie penktą koloną, tai šis priešaištas yra tiek pat juokingas ir nepagriastas, kaip ir kiti priešaištas.

Politinių masinių žudynių sumanymą negalima paslepti jokios pasiteisiniavimais“.

BERLIN. IX. 10. Pavolgės vokiečių ištremimas į Sibirą yra naujas Stalino nusikaltimas, — pareiskiška visi Berlyno laikraščiai. „Voelkischer Beobachter“ rašo: „Nei tikinamais, iš savo naujuju draugu Churchillio ir Roosevelto pasiskolintais „motyvais“

Stalinas stengiasi pateisinti nusikaltimą, kuris prilygsta šio tautų budelio darytoms masinėms žudynėms.

Mes nesistebime, kad Stalinas ši nusikaltimą tūkstančių Pavolgės vokiečių atžvilgiu pavaiduoja žodžiais, kurie yra jo pasiskolinti iš anglosakų agitacijos žodyno. Jis nori irodyti, kad mokas tinkamai elgtis „didžiųjų demokratijų“ kompanijoje. Bet reikalo tat visai nepakeičia.

Ką jis vadina „perkėlimu“, yra paprastas žodymas.

Vien tik žinomas sovietų režimo nesugebėjimas pravesti tokiu milžinišku žmonių masių perkėlimą reiškia, — jei iš viso čia buvo galvota apie perkėlimą, — mirti tūkstančiams žmonių. Tačiau Stalinas nori dar daugiau. Jis siekia visiškai išnaikinti Pavolgės vokiečius, ir tik atsižvelgdamas į Londoną ir Vašingtoną, jis naudoja veidmainiškas frazes. Pavolgės vokiečiai, jokia politika nesidomė į žemdirbiai, tampa sovietų kruvinosios sistemos aukos, nes jie — vokiečių kilmės.

Gen. Dentzas aplaukė į Prancūziją

MARSELY JIS BUVO ISKILMINGAI SUTIKTAS

VICHY. IX. 10. Paskutinė laivų vilkstinių, kuria sudarė laivai „Koutoubia“ ir „Djenne“, su pasuktimis prancūzų kareiviais ir civiliais iš Sirijos šiandien pietu metu aplaukė į Marselio uostą. Aplaukusiu tarpe yra ir generalas Dentzas.

VICHY. IX. 10. Trečiadienį piet Marselio uoste iš Sirijos su grįžęs buvęs prancūzų vyr. komisaras Sirijai ir prancūzų karo pajėgų Rytuose vyriausiasis vadasis generolas Dentzas buvo sutiktas labai iškilmingai. I prieplauką susirinko tūkstančiai žmonių, o prie garbės tribinų buvo pastatyti garbės sargybos. Kaip valstybės galvos maršalo Petaino atstovas pirmas kalbėjo ministerio pirmmininko generalinis sekretorius generalas Laure. Jis sveikino generalą Dentzą ir kartu su tuo atvukiusių aukštūosių karininkus, jų tarpe prancūzų oro pajėgų Sirijos vadą generalą Jennekena. Po generalas Dentzas triumfalinė eisenas buvo palvdytas į Marselio miestą. Čia gyventojai jį entuziasčiai sveikino.

Italų aviacija smarkiai puolė Haifos uostą

ROMA. IX. 11. Rugsėjo 10 dienos Italijos kariuomenės vadovybės pranešime minimas Haifos žibalo sandėlių puolimas iš oro, Stefanio agentūros specialiu pranešimu, buvo įvykdymas stiprus italų bombonešių junginio. Haifa buvo puolama esant permatomam orui. Tam tikroje vietoje dalis lektuvų nuo junginio atskyrė, norėdami nukreipti dėmesį nuo tikrojo puolimo tikslą, puldami Kipro salą. Štai mažesnį bombonešių junginį numetė bombą į Famagustos uostą įrengimus. Didžioji lektuvų dalis netikėtai užklupo Haifos oru.

gynyba. Švietės pilnas ménulis leido italų pilotams tuo pastebeti žibalo sandėlius. Jau pirmos nustatos sprogstamosios ir padegamosios bombos pataikė.

Kilo sprogimų ir milžinišku gaisrų. Užpuolimo netikėtai užklupta anglų gynyba visiškai nepasireiskė.

Numečių bombas ir skridę atgali Italijos lėktuvai dar iš tolo matė didelius gaisrus ir pastebėjo sprigimų, kurie rodė, kad ga srai vėtėsi ir persimėtė į tolesnius žibalo sandėlius.

„Šaukite pirmieji. Šaukite dabar“

Tokiai plakatai Rooseveltas kursto amerikiečius į kara

BERLIN. Roosevelto karo kursymas Jungtinės Valstybėse pašatina laikraštį „Voelkischer Beobachter“ nurodyti į „New York Times“ reikalavimą, kad amerikiečių laivai, jei jie pastebėtū plaukdami iš Islandijos arba į Islandiją vokiečių povandeninius laivus, turėti „šaukti pirmieji“. Šis laikraštis reikalauja, kad Rooseveltas nustatyti, jog Jungtinės Valstybių karo laivai ateityje, plaukdami į Islandiją, turėtų jokio varžymosi šaudyti, jei tik jų patrankos galinčios pasiekti kuri nors vokiečių povandeninių laivų.

„Voelkischer Beobachter“ tuo reikalauja, kad, jei neteisingu atsikimimo su „Greer“ vaizdavimui norima įtikinti, kad Jungtinės Valstybių naikintojas gynėsis nuo puolimo, kurį prieš jį padarė povandeninių laivus, tai dabar laikraštis „New York Times“ aškiai konstatuoja, kad puolimo iš vokiečių pusės visai nė nereikėjė. Tuo tik pakartojama tai, ką Jungtinės Valstybių spauda visą laiką reikalavo, kai vasaros pradžioje Atlanto vandenyne buvo ivesti vadiniams patruliai.

Laikraštis „Zwoelf Uhr Blatt“ pareiškia, kad kursymas ižengti į karą Jungtinės Valstybių vėl susitiprėjės. Jungtinės Valstybių karo kurstytojai esą dabar išplatine plakata, kuriai įrašyti šie kurstantieji žodžiai: „Saudykite pirmieji. Šaudykite dabar“. Laikraštis konstatuoja: „Šukiai, kuriuos Rooseveltas, kad pridengtu savo tikruosis išsklus, paverčė smulkiai publicistinė moneta, — kaip „Jūrų laisvė“, „Už demokratiją ir civilizaciją“, „Už socialinę pažangą“ ir t. t. — šiandien jau nebe'uri tokio pasise

kimo, kaip anksčiau. Todėl imasi smarkesnių priemonių, ir todėl matome vėl tokį pat karo kursymą, koks Jungtinės Valstybėse buvo kadaise varomas per Pasaulinį karą. Tačiau tarp anų laikų ir dabartinių yra skirtumas. Nacionalsocialistų pasiryžimas nenusenlenkiai nuplēše plu'okratams nuo vėlio kaukė. Alidengiamų jų tikrėj karo tikslai. Tie tikslai yra gryna imperialis iški ir jie siekia jamžinti ju pasaulio valdymą“.

NEW YORKAS. Laikraštis „New York Times“ praneša, kad Jungtinės Valstybių karo ministerija Presque Islando saloje, Maine valsstybeje, irengia bazę išsiūnčiamujų lektuvų įguloms. Ten jau yra 30 karininkų ir 557 kareiviai, kurie sudaro sausumos īgula į Angliją siunčiam'ems lektuvams.

Stalinas prisispyręs prašo pagalbos

Sovietų S-gos padėtis esanti nepaprastai rimta

NEW YORKAS. United Press praneša iš Londono, kad Stalinas savo paskutiniame pasiūlėje priejime su britų ambasadoriu Crippsu išištarė, jog

Sovietų Sąjungos padėtis esanti nepaprastai rimta.

Jis spyres Crippsu, kad Jungtinės

Valstybių ir Anglijos karo medžiagos tiekimas būty padidintas ir pagreitintas. Šis Stalino pareiškimas apie rimtą Sovietų Sąjungos padėtį britų vyriausybės sluoksniuose padarė sunkaus išpūdzio.

SANCHAJUS. IX. 10. Du iš

Maskvos grižę neutralūs diplomatai, kurių pavardės neskelbiamos, suteiktame pasikalbėjime laikraštui „Šanchaj Zaria“ tamsiomis spalvomis atvaizdavo Maskvos gyvenimą. Jie papasakojo, kad pasaulio diplomatas nėra nepatogenės vietos, kaip Maskva. GPU apsauga visiškai atkerta užsieniečius nuo rusų tautos. Žmonės apsirengę blogai. Toks režimas galėjo būti išlaikomas tik jėga, ir sunku pasakyti, kiek jis gali išsilaikti, kadangi niekas iš GPU baimės nekalba. Be abejonių gyventojai yra alkani kadangi jie gyvena salygose, kurias negalima pavadinti normaliomis.

Kaukaze sukoncentruota 300.000 sovietų kariuomenės

Turkija dėl to yra susirūpinusi

SOFIJA. IX. 10. Laikraštis „Sora“ korespondentas iš Ankaros praneša, kad Turkijos politiniuose sluoksniuose žiniai apie anglų informacijų tarnybos praneštą Irano vyriausybės pasidavimą naujiems anglų sovietų reikalavimams, sukėlė susirūpinimą ir užjautą. Ta proga pabrėžama, kad dabar Irano likimas vėl grijsta i tuos laikus, kada Persija buvo padalinta į itakos sferas tarp Rusijos ir Anglijos. Vieno Amerikos žurnalistu pareiškė, Kaukaze ir pietus nuo jo esą daugiau kaip 300.000 sovietų kariuomenės.

Sovietų ambasadorius Ankaros užsienių reikalų ministras Saradžoglu pareiškė, kad kariuomenės esanti sutelkta naftos šaltinių apsaugai. Tačiau i ši pareiškima Ankaros žurima abejingai. I Turkiją vis mažiau atvyksta pabėgelių iš Ira-

no, nes Turkijos ir Irano sieną vis griežiau saugo sovietų kariuomenė.

SOVIETAI PRADĖJO KURSTI TURKIOS KURDUS

SOFIJA. Antrašte „Kurdai vėl gresia taikai“ laikraštis „Utro“ pateikia savo korespondento pranešimą iš Ankaro, pagal kuri Amerikos žurnalistų sluoksniuose nurodoma į kurdu klausimo atgimą. Ankščiau anglai naudojo Irake gyvenančius kurdus, kuriems vadovavo šeichas Machmudas, pasienio incidentams prieš Persiją kelti, o dabar ta „sprogsantai medžiaga“ naudojasi, esą, ir sovietai. Jie tuo pradėjė varyti tarp kurdu gyventojų, esančiu okupuotose Persijos srityse, pasirengusi visu ryžtumu pasiekti tokiam galimumui.

PASIKĘSINTOJA COLETTE APŽIŪRĖJO GYDYTOJAS

PARYŽIUS. IX. 11. Teismo gydytojui apžiūrėjus Paul Colette, kuris, kaip žinoma, įvykdė pasikėsinimą prieš Lavali ir Deat, buvo nustatytu, kad Colette yra psichikai sveikas ir už savo veiksmus visiškai atsakingas.

Karas Rytų Karelijoje

Apie suomių karius ir jų kovos aplinkybes

NSK korespondentas, kuris kartu su keliais vokiečių kariais ketvertą savaicių išbuvo vienoje suomių divizijoje Rytų Karelijoje, šitaip apibūdina suomių karius ir savo žadėjimus:

Kiekvienas suomis čia, kauntynu lauke, rodo mums pagarbos ir tikro bičiuliskumo. Tas palankumas nėra nei nuduotas, nei perdėtas, nes suomis kiek kietas, tiek ir židus.

Bendraudamas su suomiais ši toje kovoje, patiri, su kokiui išdumui šitoji tauta suvokia savo, kaip Europos kultūros gynėjos, vaidmenį. Jinal tiki, kad jos misija yra saugoti Europos rytų sie nas nuo visko, kas neneurobiška. Kad suomis tatai jaučia ir pagal tai veikia, nebodamas né didelės kraujo aukos, matom iš Suomijos gyvenimo, iš kiekvieno suomiu kario pasipasakojimų ir iš tu priešingumu, kuriuos regim iš tikrosios Suomijos atvykė į Rytų Kareliją. Tas skirtumas labai didelis, nors tikrosios Suomijos ir Rytų Karelijos gyventojai rasiškai gimininkai ir kalba viena kalba; ak gi Rytų Karelijoje yra gimes ir suominių tautos epas — Kaledai.

Neturtingumas, negirdėta kova už būvi, jauna nepriklausomybė ir pavojinga ju šalių padėtis — štai tie natūralieji šaltiniai, kurie suomii padarė paprastą, kietą ir stiprū. Kokie kieti yra suomiai, savo akimis matome tik šiomis atakai kovų dienomis, kovu, einančiu tokiose srityse, kurias fiziskai ir dvasiškai nugalėti niekas kitas taip negalėtu, kaip suomiu karys.

Tik trumpos balzgano naktys teksiria vieną dieną nuo kitos. Be kraštė, nepereinama, žmogaus nežengta girių slegia nepaprastas karštis. Tranku per dieną, o vidurnaktį drėgna vėsuma siekia kaulus. Uodų aibės kyla iš pelkių; tikra kankynė.

Tose giriose, pelkėse ir ežeruose labirintuose dingsta kuopos ir batalionai; po kelių dienų ar savaicių jie vėl atsiranda. Nieko negalima pramatyti; kiekvieni metu gali susidaryti tokios aplinkybės, kurios pareikalaus visų jėgų ištempimo ir apie kuras kaimyninių dalinių nieko nežinos, nes ryšiai palaikti šito ežeru ir pelkių sąraigoje netap jau lengva. Dažniausiai tenka veikti pačiam vienam — batalionui, kuopai, net vienam kovotojui. Nugabenti vieną kilometrą ginklus ar maistą čia ne bet kas. Bet

reikia nugalėti kilometras po kilometru, ir tada reikalauja ištempi paskutines jėgas. Ištempimas alsiu; miškai dega, ir jų kaitra bei dūmai svilna, troškina kareivius. Troškulys kankina ir gundo gerti nuodingą pelkių vandenį. Uodai kanda, iškandimai tinka ir piliuoja.

O pasilsėti laiko kaip ir nėra. Ir su priešu reikia nuolat kovoti, — su priešu, kuris yra visur, kur, atrodo, negalėtų būti, ir kurio nėra ten, kur jis tikimasi užtikti.

Štaij bolševiku tyčia apleistoj, laukinėj šalyje viskas prieš mus, gynėjams gi visos pirmenybės. O tačiai suominių divizijos atlieka save; suominių karių nesibaudo jokių uždavinii, jiems išvykdinti skriaivas jėgas ir pasiekia šaukiausius rezultatus.

Tatai padaryti suominių padeda jo užgrūdytas klinas. Pridėti reikia dar ir suominių neapykanta į rytiniam kaimynui, keršto ir atmokėjimo geismą, na, ir suominių išgimtą girių gyventojo instinktą. Vargiai ar rasi suominių, kuris miške pasiklystu. Miške jis kaip namie. Miške jis ginsis visur, miške jis pušis visur ir visus.

Miške tenka kovoti vyras prieš vyra. Už 30 metrų jau nieko nematysi. Čia geriausi ginklai yra šautuvas ir automatinis pistoleitas. Sunkieji ginklai tik užbaigia

tai, kas pirmiau padaryta. Kovos lauko šeimininkas čia yra pėstiniukas. Jis čia staigiai pasirodo ir vėl taip pat staigiai pranyksta, atlikęs naikinamąjį darbą.

Priešas gi, iš kur jis bebūtu, kad ir bijo tokios girių kovos, bet laikosi atkakliai. Laikosi ligi paskutinio žmogaus, ligi paskutinio šovinio, iš dalies dėl to, kad bijo poliukro, iš dalies dėl to, kad jiems pripasakota visokių baisybių apie tariamą suominių žiaurumą.

Miškas liepsnoja keliose vietose; ir jam taikomas įsakymas „deginti ir naikinti viską, kas paliekama“.

Karelių ir atkeliniai gyventojai, gyvenę mūsų pražygiuotame 150 km pločio ruože, išgabenti arba pabėgę iš namų slapstosi pelkėtose giriose. Kur šlapiai liūnai neužkerta kelio liepsnom, ten pragariškas karštis. Pelkių miglos susimaišo su gaisrų dūmais, ir Saulė išsaus dienas teatrodė kaip raudonas skritulys.

Karas Rytų Karelijoje! Karas, kur bolševikai sudėgina ir savo kuopas, jeigu tik šokiu ar tokiu būdu galima pakenkti ir suomiams. Karas, kur bolševikai šaudo ir į savo pozicijas, jeigu prie ju nebetoj suomiai...

Iranas priėmė visus britų ir sovietų reikalavimus

AMSTERDAMAS. Angli informaciją biuras praneša iš Teherano, kad Iranas ministeris pirmininkas per ypatią parlamento posėdi pareiškės, jog Iranas vyriausybė priėmė visus anglų ir sovietų reikalavimus. Kaip anglų informaciją biuras toliau praneša, tuo se reikalavimuose tarp kita ko numatoma, kad Iranas kariuomenė būtų atitraukta į pietus nuo linijos, einančios nuo vieno punkto Urmijos ežero pietuose pro Kasviną, Semnaną, į rytus nuo Teherano ir į šiaurę nuo linijos Kermanšanas-Khohromabadas - Dizfulis - Masjidas - Sulaimanas - Haftakhellis ir Bandar - Dilamas.

STOCKOLMAS. Pagal vieną United Press žinias, kurią padavė į „Dagens Nyheter“, anglai ir sovietai reikalauja iš Iranos vyriausybės sovietų kariuomenės užimtų srityje demarkacijos liniją nustatyti maždaug 100 kilometrų į šiaurę nuo

sostinės Kasvino kryptimi ir nuo ten į pietus išilgai Irako sienos. Britų kariuomenė turi užimti kraštą pietų srityje iki Hamardano. Vidurinė Iranos sritys nebūsianti okupuota. Benzino laukai atiteksia anglų kontrolei. Sovietai gausiai visų aerodromų, kelių kon role.

ISTANBULAS. IX. 10. Vačar įvykusime Iranos parlamento posėdje, tarp kitų anglų sovietų taikos suarties salygų, buvo svarstomas suėkimasis britams ir toliau naftos koncesijų. Sovietai našai eksplatuoti koncesijas gauna Korano srityje ir žvejybos koncesijas Kaspijos jūroje. Iranos vyriausybė atėtyle nedarys kliūčių nei britų, nei sovietų interesams. Angli ir sovietų kariuomenėl dalinių žygiamas sulaikomas (išskyrus kelias dar sovietų užimamas vėtoves, kurių vardai per radiją nebuvu suprasti). Iranos vyriausybė turės savo policijos ir žandarmerijos dal-

GRAFO CIANO PASKELBTAS PER ITALU RADIJU ATSIŠAU. KIMAS

ROMA. IX. 11. Užsienių reikalų ministeris grafas Ciano per italu radiju paskelbė toki atsišaukimą:

„Nuo birželio 22 d. ankstyvo rytų Europa veda išvadavimo kova. Daug tūkstančių jaunu vokiečių, italių, suomių, vengrų, rumunu, slovakų, ispanų, prancūzų, kroatų, valony, flamandų, olandų, danų, norvegų aukoją savo gyvybę neįmatuojamame karo lauke Sovietų Sąjungoje išgelbėti Europai nuo didžiausio iš sunkiausio pavojaus, koks bet kada moderniai laikais yra grėsės mūsų kultūrai. Nuo Arktiko iki Juodosios jūros tūsiasi 3.000 kilometrų ilgio ugnies ir kraujų frontas, kuriame mes priešinamės tam pavoju. Ne jėgos politika išsprendžia ma šitame fronte, bet 3.000 metų senumo Vakaru kultūros likimas,

3.000 metų darbo likimas, kuriuo daug Europos kartų sunkiai išskojo sau ir pasaulyi tas aukštās religijos, šeimos ir valstybės formas, kurios atvaizduoja mūsų dvasinių ir kultūrinių palikimą ir kurias bolševizmas aklima slėjime norėjo ir dar štandien tebenori išrauti iš tautų širdžių ir iš istorijos. Tai yra sena kova su barbariškumu, kurią Europa tiek kartu šimtmecių bégėje vedė ir kurios metu ji taip dažnai nugalėjo tą vis tebegrižtantį pavoju. Vyksa kova už mūsų namų židinių, už mūsų alytorius ir už mūsų išstatymus. Tai yra vertybės, už kurias mes stojome į kova ir dėl kurių mes imamės visų aukų, kurių šis karas reikalauja. Visos šio pasaulio tautos rinks mūsų laimėjimo vaistus“.

Oslo mieste paskelbtas išimties stovis

BERLIN. IX. 10. Iš vienos politinių sluoksnų pranešama, kad Oslo mieste paskelbtas išimties stovis. Ši priemonė buvo pritaikyta, pasireikšus mėgimamam su drumstui šioje srityje ramų darbą. Paskelbus išimties stovis, nuo 19 valandos draudžiama išeiti į gatvę. Susiseikimo priemonės, išsky-

rus geležinkelius, veikia tik tam tikromis dienos valandomis.

OSLO. IX. 10. Oslo spauda rašo apie Oslo ir jo apylankės paskelbtą išimties stovis ir ragina gyventojus laikytis ramiai ir išmintingai.

„Aftenposten“, tarp kitok, rašo, jog jei jau nuėjo taip tol, tai priežasties reikia ieškoti tame fakte, kad neatsakingi elementai paskutiniu laiku varė savo žaidimą norvegų tautos tarpe.

„Fritt Folk“ klausia, kas yra atsakingas: „Kurie sluoksniai privedė sostinę į jos apylankes prie tokių padėties, kad okupacinė vokiečių valdžia, kuri per pusantį metų parodė, kad jis mums linki ko geriausia, dabar prieš savo nora turi griežtai išimties nuostatų savo galingai kovai prieš pasaulio bolševizmą baigtis, o tuo pačiu ir mūsų kraštą apsaugoti nuo sovietiškos pabaisos. Anglių draugams, rašo laikraštis, tenka atsakomybę už tai, kas dabar patišta mūs visus“.

„Morgenbladet“ rašo, kad dabar vykdomos priemonės padės sutrukdyti kurstytojų pogrindžio darba.

nors Iranėdžių širdys apsipilia krauju, tačiau jie yra privertoti sutikti su likimu.

Ministeris pirmininkas iškėlė pasitikėjimo klausimą.

Parlamento dauguma vyriausybei pareiškė pasitikėjimą.

Pulkininkas J. Petruitis

Kaip jie mus sušaudė

17

Perskaites minimus straipsnius, pasirašau. Visi trys straipsniai — sušaudymas. Dunkovas, dar kartą priminės, kad teismas lengvinančiu aplinkybių mano byloje nerūs, pasiuntė mane atgal į karcerį.

Diena iš dienos tos pačios ir tos pačios palšos sienos, lange eilė grotu, kreivos durys ir naktys, biaurios naktys, be miego... Kada tai baigsis — nežinia. Didžiausia mano svajonė beliko miegas, miegas ir miegas. Kad bent greičiau nimirčiau: tada tai bent miegosiu ir miegosiu, nebegirdēsiu tos prakeiktos komandas „kelk“ ir „gulk“. Kad ta gerutė mirtis greičiau ateitų — tada mano sielos gyvenimui nieko neberekštaip be galio ilgas laikas, tada bus man vystiek: ar viena diena, ar tūkstantis metų — niekas nebesakys: „Keik, kaip tavo vardas, tévo vardas, pavardė“. Taip įstrigo į galvą mintis apie mirtį, kad ir guldamas ir keldamas vien apie ją tegalvojau, analizuodamas ją iš visų pusų. Juk mirtis viska nugali ir pasmerkia: malonumą, skausmą, garbe, genijų ir grožį. Laidojant garbinguosius žmones, ileidžiant karstą į duobę pačiai yra sakomos kalbos, kurios dažniausiai prasideda šiaisiai žodžiais: „negailestingoji mirtis išplėše dar vieną mums brangų žmogų, bet jo kilnūs darbai amžinai gyvens“... Tuomi, be

abejo, mes norime pasipriešinti mirties jėgai, pasigirti, kad mes jos nelabai bijome, ir gyvuosius paskatinti toliau dirbtį visuomenei naudinus darbus. Tačiau mirties nenugaudins ir gyvuosius tuo maža tepaskatinsi dirbtį. Gyvieji, kaip dirbo, taip ir dirbs, nes juos verčia dirbtį kita jėga, ir kiekvieno žmogaus mirtį mes taip greit užmirštame, lyg kad mirtis būtų palietusi tik jis viena, bet ne mus visus. Mums nateina į galvą, kad dabartinis gyvenimas, kuri mes taip mylime, nebebūtu taip malonus, jei mirties nebebūtu. Juk mirtis ir yra ta paslaugingoji jėga, kuri ir verčia mus gyvenimą mylėti. Tai Aukščiausias Protas, įvesdamas mirtį, taip visa su tvarkė, kad gyvenimas ir visa gamta mums būtų malonus.

Sios mintys, ne kas kitas, kaip tos palšosios sienos su kreivomis durimis, privėdė mane prie to, kad galutinai nutariai greičiau užmigti, amžinai užmigti, mirtį patirti, nebelaukti, kol jie mane sušaudys, kad šunes ant mano kapo..., kaip man Dunkovas sakė.

Bet kaip čia dabar numirti? Reikia šokiu tokiu priemoniu. Begalvojant apie priemones, dingtelėjo į galvą, kad jie iš kelnių metalines sagas ir plieninių kabinukų išplovė, bet iš kelnių medžiagą išiutės plieninės vielos kabutės nepastebėjo — ji liko kelnėse. Tuoju ją išplėšę ir ištiesęs, pradėjau galauti į sieną palai langą, nuolat pažvelgdamas į „vilkelių“, kad prižiūrėtojas nepastebėtu. Aštriai išgalandė vieną vielos galą, tuoju išbandžiau, ar bus galima perpiauti rankos arteriją. Pasirodė, kad taip padarytas peiliukas buvo pakankamai aštrus, nes kairiosios rankos oda, kur arterija eina, labai lengvai prabréžė. Nusiužydinti nutariau nakties metu, gulėdamas, kad prižiūrėtojas negalėtų atkreipti dėmesio. Dienos metu žudantis,

kraujui nubėgus, galėčiau nusilpęsusmukti, prižiūrėtojas pastebėjęs praneštų gydytojui, kuris gali atgaivinti.

Nekantriai laukiau nakties, kad įvykdyčiau sumanytą žmogžudystę, nors vidinis jausmas dar labai kovojo su šia mintimi: juk vis tiek vienoda nuodemė — nužudyti žmogų — save ar kitą. Po komandos „gulk“, pasimeldžiau, bet ne tuoju griebiausiu įvykdyti savo sumanymą — vis dar galvojau. Taip begalvodamas pradėjau snausti ir, tur būt, užmigau, nes sapnuoti pradėjau, bet taip gyvai ir aiškiai, kad atrodė ne sapnas, o gryniausia tikrovė: staiga prie pat galvos pamačiau mano drauga, karine uniforma su miline ir kepure bestovintį, a. a. Juozą majorą Tomkų. Jis labai aiškiai į mane prašneko:

— Mielas Jonai, nedaryk to, ką sumanei: aš negerai padariau...

— Iš kur tu atsiradai, Juozai? — pakėlęs galvą paklausiau, manydamas, kad man bemiégant, jis atvarė į mano kamерą. Bet staiga jis dingos į mano akių.

Net nejauku pasidaré. Apsivertęs ant kito šono, pradėjau mąstyti apie Juozą: iš kur toks keistas kliedėjimas? Atsiminiau, kad jis dar prie trijų mėnesių šitame pačiame kalėjime nužiudė. Kodėl jis dabar man pasirodė?... Tik nesenai sužinojau, kad jis greta šio karcerio, 6 numerio, nužiudė.

Bemastydamas apie Juozą, vėl užmigau. Ir vėl sapnas: rodos, Vilniuje, eidamas katedros aikštė, prieš varpinės bokštą, staiga sutikau a. a. mano žmoną, visiškai baltais vasariniais drabužiais apsirengusią. Nustebė sustojome vienas prieš kitą. Ji taip liūdnai, priekaištingai, ašarų pilnomis akimis žiūrėjo į mane, o aš jai pasakiau:

(B. d.)

„Kommt mit Euern Sorgen zu mir, litauische Bauern!“

Generalkommissar von Renteln empfing litauische Bauern-delegationen aus allen Teilen des Landes.

Kürzlich, empfing Generalkommissar von Renteln in Kauen Vertreter des litauischen Bauerntums aus allen Teilen des Landes. Es waren insgesamt 25 litauische Bauern erschienen, um ihren Dank fuer die Befreiung auszusprechen und ihre Bereitschaft zur Teilnahme am Kampf gegen den Bolschewismus zu erklären. Gleichzeitig halten sie in zwanglosem Beisammensein mit dem Generalkommissar und seinem engeren Mitarbeiterstab Gedanken über die Lage der Landwirtschaft auszutauschen und einander nacher kennenzulernen.

Generalkommissar von Renteln zeigte fuer die Vuensche des litauischen Bauerntums grosses Interesse, was in seiner Ansprache, die er an die Bauern richtete, besonders deutlich zum Ausdruck kam. Er wies in seinen Ausführungen auf die grosse Bedeutung, die den Bauern im Leben aller Voelker zukommt, hin. Die Bauern seien das Element, das seiner ganzen Art nach den stärksten Gegensatz zu dem juedisch - bolschewistischen System der Ausplunderung und Versklavung der Massen, in sicht traege. Der Kampf, den der Fuehrer und seine Wehrmacht nunmehr siegreich gegen den Bolschewismus fuehrt, ist zugleich auch ein Kampf fuer die

Erhaltung der europaeischen Kultur und vor allen Dingen auch fuer die Erhaltung eines gesunden, schaffensfreudigen Bauerntums.

Auch die litauischen Bauern koennen und sollen an diesem Kampf teilnehmen, indem sie dafuer Sorge tragen, dass die von den Bolschewisten zerstoerte Landwirtschaft wieder leistungsfähig wird und auch ihren Anteil traege an der Gesamtleistung der europaeischen Wirtschaft.

Weiter wies Generalkommissar von Renteln darauf hin, dass er fuer die Vuensche der Landwirtschaft volles Verstaendnis habe, so insbesondere wolle er seinerseits alles tun, was in

seinen Kraeften steht, um die Versorgung der Landwirtschaft mit den noetigsten Produktionsmitteln zu foerdern; dessel. wurde Preisbildung in einem Sinne gestaltet werden, der den Erfordernissen der Landwirtschaft Rechnung traegt. Abschliessend betonte Generalkommissar v. Renteln, dass er selbst vom Lande stamme und daher auch den Sorgen der Bauern ein besonderes Verstaendnis entgegenbringe. Können Er sei jeden Zeit bereit Bauern zu empfangen, die ihm ihre Vuensche vortragen wollen.

Mit Worten, die den Bauern tief zu Herzen gingen, wies der Generalkommissar auf die Tuer seines Empfangsraumes und sagte woertlich: „Diese Tuer soll fuer Euch, meine Bauern, immer offen sein. Kommt mit Euren Sorgen, Ihr werdet in mir Euren Freund finden!“

Nach der Ansprache des Generalkommissars kamen einige Vertreter der litauischen Bauerdelegation zu Wort. Einstimmig sprachen alle ihnen tiefempfundene Dank dem Fuehrer und der deutschen Wehrmacht fuer die Errettung vom bolschewistischen Terror aus. Das Ziel der bolschewistischen Herrschaft waere gewesen, die Bauern zu Sklaven eines Kolchossystems zu machen. Nach er Befreiung durch die deutsche Wehrmacht koennen sie wieder einer neuen Zukunft zuversichtlich entgegensehen. Die Ansprachen der Bauern klangen mit dem Wunsch und der Hoffnung, dass das grosse Werk des Fuehers des deutschen Volkes gelingen moege, aus. Zum Abschluss lud der Generalkommissar die litauischen Bauern zu einem gemeinsamen Mittagessen ins Hotel Metropol ein, dem ein zwangloses Beisammensein folgte, das den Bauern Gelegenheit gab, mit dem inneren Mitarbeiterkreis des Generalkommissars bekannt zu werden. Fuer die litauischen Bauern waren diese kurzen Stunden beim Generalkommissar ein besonderes Erlebnis und sie schieden mit der Gewissheit in ihm einen wahren Freund und Foerderer gefunden zu haben.

Laut Associated Press verfügte Roosevelt die Untersuchung eines drohenden Streiks der amerikanischen Eisenbahnen durch einen fünfköpfigen Sonderausschuss.

Die Angriffe der deutschen Kampfflugzeuge in Nordafrika am 8. und 9. September richteten sich gegen Hafen- und Befestigungsanlagen sowie Kraftfahrzeugansammlungen und Tanklager von Tobruk. Heftige Explosionen mit starker Brandentwicklung, unter anderem auch bei den Ausladestellen, zeigten die gute Wirkung der Bombentreffer. Ausserdem wurden Flugplatz und Bahnhof Fukamit mit gutem Erfolg bombardiert. In der Nacht zum 9. September wurde bei Angriffe gegen feindliche Schiffssziele im Seegebiet zwischen Sidi Barani und Marsa Matruh ein Zerstörer durch Bombentreffer schwer getroffen.

KURZE TAGESEMDUNGEN

Aus Teheran meldet der englische Nachrichtendienst, der iranische Premierminister habe in einer Sondersitzung des Parlaments mitgeteilt, dass die iranische Regierung alle englisch-sowjetischen Forderungen angenommen habe. Wie der englische Nachrichtendienst weiter berichtet, seien diese Forderungen u. a. die Zurueckziehung der iranischen Truppen suedlich einer Linie vor, die von einem Punkt sudlich des Urmia - Sees beginnt und ueber Kasvin, Semnan,

Oestlich von Teheran und noerdlich der Linie Kermanshan - Khorromabad - Dizful - Masjid - Sulaiman - Haftakhel und Bandar - Dilam verlaeuft.

Das Kriegsministerium in Washington richtet, wie „New York Times“ meldet, eine Abflugbasis fuer das Flugzeugablieferungskommando auf der Insel Presque Island im Staate Meine ein. Es stationierte dort bereits 30 Offiziere und 557 Mann als Bodenkommando fuer die nach England abzufliefernden Flugzeuge.

Ein deutsches Jagdgeschwader unter Fuehrung von Major Handrick hat im Laufe des 7. September, wie DNB erfahrt, an der Ostfront den 500-sten Gegner im Luftkampf abgeschossen. Major Handrick ist der bekannte deutsche Olympiasieger von 1936 im modernen Fuenfkampf.

Von militärischer Seite wird mitgeteilt: Die Sowjets behaupten, in der Barents - See das deutsche Unterseeboot „U 73“ aufgebracht zu haben. Diese Meldung trifft nicht zu. Weder „U 73“ noch ein anderes deutsches Unterseeboot sind durch Sowjetstreitkräfte in der Barents - See aufgebracht worden.

Unter Vorsitz von Graf Volpi tagten in Venedig der geschaeftsuehrende Ausschuss und die Abteilungserhebung und internationaler Austausch der internationalen Filmkammer. Die Tagung war von Abgeordneten aus sechzehn Laendern beschickt.

In dem Kellergeschoss des ehemaligen italienischen Konsulats in Kischnew, das der GPU als Blutgericht diente, sind neue grauenerregende Funde gemacht worden. Insgesamt wurden bisher mehr als hundert Leichen fuehrender Persönlichkeiten des bessarabischen Rumaenstums geborgen, die von den Sowjets in unmenschlicher Weise zu Tode gequält worden sind.

Stetige Angriffserfolge

AUS DEM FUHRERHAUPTQUARTIER, 10. SEPTEMBER

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Im Osten stetige Angriffserfolge.

In Nordafrika griffen deutsche Kampfflugzeuge in der Nacht zum 9. September den Flugplatz Abu Sueir am Suezkanal an. In Hallen und Betriebsstofflagern entstanden heftige Brände. Im Grossen Bittersee erhielt ein Frachter einen Bombentreffer. Im Golf von Suez wurde ein weiteres Handelschiff schwer beschädigt. Weitere erfolgreiche Luftangriffe richteten sich gegen Hafenanlagen in Tobruk sowie gegen britische Flugplätze und Bahnanlagen in Nordägypten. In der vergangenen Nacht griff ein starker Verband deutscher Kampfflugzeuge den Flugplatz Ismailia an.

Kampfhandlungen des Feindes über dem Reichsgebiet fanden wieder bei Tage noch bei Nacht statt.

Sowjetangriff zusammengebrochen

Wie DNB von Militärischer Seite mitgeteilt wird, griffen die Bolschewisten im Gebiet 60 Kilometer nordostwärts Smolensk im Laufe des 8. und 9. September die deutschen Stellungen an einigen Stellen in Kompanie- und Bataillonstärke und mit Unterstützung durch Panzerkampfwagen an. Alle sowjetischen Angriffe brachen an der starken deutschen Abwehr unter schweren blutigen Verlusten für die Sowjets zusammen. Mehrere Panzerkampfwagen wurden vernichtet.

Aus Kauen

Deutsche Schriftleiter besuchten Kauen

Am gestrigen Dienstag weite eine grössere Anzahl deutscher Pressevertreter, vornehmlich Schriftleiter der grossen Korrespondenzbüros und der fuhrenden nordostdeutschen Zeitungen, auf einer Reise, die sie an die kämpfende Front heranführen soll, in Kauen. Im Anschluss an eine Fuehrung durch das Kauener Museum ueberreichte die „Propaganda-Staffel Litauen“ den deutschen Journalisten eine von dem Pressereferenten der Staffel ausegearbeitete Darstellung der politischen und militärischen Ereignisse in Litauen, während der Fuehrer der Staffel vor Ehrengästen der Wehrmacht und den Schriftleitern einen erläuternden Vortrag hielt. Ein Imbiss im Standortoffiziersheim beendete den Schriftleiterbesuch.

IM FRONTTHEATER KAUE (im Stadttheater, Laisvės Allee Nr. 51): heute letzter Tag „Graf von Luxemburg“. Beginn 19.30. Ab morgen: Kapelle Robert Gaden.

IM FRONTKINO KAUE (Romuva, Laisvės Allee Nr. 36): Häuft der Film: Die drei Codonas. Darsteller sind: Reni Deligen, Ernst von Klipstein, Joseph Sieber, Lena Norman. Regie: Artur Maria Rabenalt. Musik: Peter Kreuder. Beginn: 5 Uhr und 19.30 Uhr.

Die anatolische Agentur meldet den Beginn der deutsch-türkischen Wirtschaftsverhandlungen in Ankara unter dem Vorsitz des Generalsekretärs im Außenministerium Mane menoglu.

Entgegen einer im Monat Dezember verbreiteten Meldung, dass Emile Bure, der Direktor der frueheren Pariser Zeitung „Ordre“ und einer der grösstesten französischen Kriegssetzer, gestorben ist, berichtet der „Matin“ jetzt, dass Bure nicht tot ist. Einer seiner Freunde in Lyon habe kuerzlich einen Brief von ihm erhalten, aus dem hervorgeht, dass sich Bure in den USA aufhält.

Laut Associated Press gab der Kommandant des Fliegerhorstes Tacoma (Washington) bekannt, dass ein schwerer USA-Armeebomber vom Typ B 18 mit fuenf Mann Besatzung seit vielen Stunden ueberfaellig ist.

Die britische Botschaft teilte mit, dass am 24. September im Hafen von Yokohama der chinesische Dampfer „Anhui“ eintreffen werde, um die Englaender aus Japan zu evakuieren.

Wie jetzt bekannt wird, schoß die deutsche Flak in der Nacht zum 8. September von den auf Berlin anfliegenden britischen Bomberflugzeugen ein weiteres ab, so dass sich die von deutscher Seite festgestellten Abschüsse auf insgesamt 20 erhöhen.

Volltreffer auf die Petroleumanlage in Haifa

Rom, 11. September.

Der Luftangriff auf die Petroleumanlagen in Haifa, den der italienische Wehrmachtsbericht vom 10. September erwähnte, wurde nach einem Sonderbericht der Agenzia Stefani von einem starken italienischen Bomberverband durchgeführt. Anflug und Angriff erfolgten bei ausgesuchter Sicht. An einer bestimmten Stelle des Anflugs trennten sich einige Flugzeuge von dem Verband, um zur Verschieierung des eigentlichen Angriffszieles die Insel Cypern anzugreifen. Diese kleinere Abteilung von Bombern belegte die Hafenanlagen von Famagusta mit Bomben. Die Hauptformation überraschte die Luftverteidigung von Haifa. Der Vollmond liess die italienischen Piloten die Petroleumlager sofort erkennen. Gleich die ersten Spreng- und Brandbomben waren Volltreffer. Mehrere Explosionen und riesige Feuerbrünste wurden beobachtet. Die vom Angriff überraschte englische Abwehr blieb vollkommen wirkungslos. Die nach Abwurf ihrer Bombenlast wieder zurückfliegenden italienischen Bomber konnten noch auf weite Entfernung ausgehende Brände feststellen sowie neue Explosionen, die davon zeigten, dass sich die Brände auf weitere Petroleumlager ausgedehnt hatten.

Hull dementiert englische Nachrichten

Washington, 11. September.

In der Pressekonferenz demonstrierte gestern Aussenminister Hull englische Nachrichten, dass eine gemeinsame Erklärung Washingtons und Tokios über die Probleme im Fernen Osten bevorstehe. Der Bestimmung des Präsidenten Roosevelt, dass USA-Bürger fortan auf Schiffen Kriegsführender Mächte fahren dürfen, erklärte Hull, dass es sich lediglich um eine Notmassnahmen handele, um den USA-Bürgern, die in Europa oder in England leben, die Heimreise zu ermöglichen. Etwa hundert USA-Bürger müssten in den nächsten Wochen heimkehren, da sie sonst ihre Staatsangehörigkeit verlieren würden. Andere seien Techniker, die in speziellen Aufträgen nach England geschickt wurden und jetzt wieder heimkehren wollen. Keinesfalls werde dadurch die Reise auf kriegsführenden Schiffen generell freigegeben, sondern nur Heimkehrer würden nach sorgfältiger Prüfung jedes einzelnen Falles diese Ermächtigung erlangen. Natürlich aber würden Heimkehrer auf diesen Schiffen auf eigene Gefahr reisen.

Mit dem ueber Schweden verlorenen britischen Bomber kostete der Angriff auf die Reichshauptstadt die Briten also mindestens 21 Bomberflugzeuge, unter denen sich zahlreiche Viermotorige befanden.

Über den Schutz der französischen Büchereien in der besetzten Zone wurden am Mittwoch den französischen Pressevertretern von deutscher Seite nähere Angaben gemacht. Wie aus diesen Darlegungen hervorgeht, hat die deutsche Militärverwaltung bereits im September 1940 ein besonderes Amt geschaffen, dem ausschliesslich der Schutz der Büchereien obliegt.

Die Oslo Presse befasst sich mit dem für Oslo und Umgebung verkündeten Ausnahmezustand und mahnt die Bevölkerung zur Ruhe und Vernunft. „Aftenposten“ schreibt u. a. wenn es soweit gekommen sei, sei der Grund darin zu suchen, dass unverantwortliche Elemente innerhalb des norwegischen Volkes in der letzten Zeit ihr Spiel getrieben haben.

Belgische Saison-Arbeiter werden sich in diesem Herbst wieder zum ersten Mal seit Kriegsbeginn nach Frankreich begeben, um wie früher bei der Einbringung der besetzten Zone zu helfen.

Idėjiniai nacionalsocializmo pagrindai

III. Valstybė

Nacionalsocializmas¹⁾, a'skleidžiamas rasinius tau'os pagrindus ir tuo pačiu jos pagrindinę vertę žmogiškajame gyvenime, a'skleide nauja plo'mę ir valstybės supralimui bei vertinimui. Anksčiau valstybės savoka buvo svaroma atsita nuo tautos savokos: vals'ybė ir tauta buvo laikomos sk'ringomis, viena su antra maža kā bendroturiniomis žmogiškosios bendruomenės lytimis. Nacionalsocializmėje pasaulėjūroje valstybė esmiskai susiejama su tauta — virsta autine valstybė. Valstybės tautiskumo iškėlimas nacionalsocialistinė valstybės supratima iš esmės skiria nuo ankstyvesnių pažiūrų i valstybę: ir nuo konservatyvinė, ir nuo liberaliniu, ir pagaliau nuo markisinė.

Konservatyvinės sluoksnių, ypačių monarchistinių, pažiūra, valstybės esmė yra pa's valdžios vykdymas. Valstybė jiems tėra paprasitas žmonių sujungimas vienos vyr'ausybės valdžion. Ne tik tautos, bet ir iš viso žmonių valta, šiu sluoksnių supratimu, valstybės reikale nieko nereiškia. Valstybė pati save grindžia bei pateisina: pati jos buvimo faktas teikia jai švenčia nei'ečiamybę. Vienintelis ir išskirtinis valstybės tikslas — pats valdžios vykdymas, arba vadinas valstybės autoritetas. Ne valstybė egzistuoja žmonėms tarnauti, bet žmonės egzis'tuoja valstybės autorite'ui garbinti. Vienu žodžiu, šiu sluoksnių žmonės priemonę vienu mat yra padarę galutiniu tikslu.

Dėl tokios nesamonės, nurodo „Mein Kampf“ au'orius, šiu sluoksnių valstybės supratimas sukasi uždarame rati. Iš vienos pusės, žmonės egzistuoja, kad garbintu vals'ybės autoriteta, apsiaučianti ir menkiausia valdininkėj. Iš antros pusės, savo ruožtu valstybės autoritetas egzistuoja, kad išlaikyti štatyli juo sus'žavėjima ir saugotu, kad kartais jis nešvirstu į nerima. Kai'ap tariant, valstybės autoritetas turi rūpintis rimtini bei varka, ir a'virksčiai, rimtis bei varka savo ruožtu išgalinti valstybės autoriteta, vienu žodžiu — vienas vals'ybės gyvenimas 'uri uždariai suktis apie tuodu poliū.

Liberalinė sluoksnių pažiūromis, valstybės autoritetas nebėra vienintelis ir išskirtinis valstybės tikslas. Paprasas valstybės buvimo faktas nebeneškia šventos valstybės autoriteto nei'ečiamybės: pagarba vals'ybės autoritetui nebeapsaugo nuo atskirų veiksmų kritikos. Vienu žodžiu, šie sluoksnių valstybės buvima jau sieja su tam tikromis sa'lygomis, vals'ybei teikia kitų tikslus, kaip vien plika valdžios vykdyma. Valstybės autoriteto absolūtūs kūnai jie imasi, aprībo'i a'skiro asmens teisėmis bei interesais. Taip valstybės pirmiausia keliami du reikalavimai: a. la'duoti a'skirom asmeniui visokeriopas vadinas žmogaus ir plo'mę eises, arba demokratine laisvę, ir b. rūpintis valdiniu ūkinę gerovę, a'skiroms individuams palankiausiu ūkinės san'varkos ivykdymu. Vienu žodžiu, konservatyvinė r'mties bei varkos valstybės idealai liberalinių sluojsnial papildo a'skiro asmens laisvęs ir ūkinės gerovės re'kalavimais. Laisvė ir ūkinė gerovė — du liberalinių ma'ų valstybės gerumui vertin i.

Iš pradžių šios dvi pažiūros — konservatyvinė ir liberalinė — atrodė viena an'rai išsiai priešingos. Konservatyvine pažiūra, valstybės tikslas — pats jos valdžios vykdymas, a'seit valstybė pati sau tikslas. Gi liberaliniu supratimu, valstybė daugiau ar mažiau ryškiai gauna saugoti a'skiro asmens laisvę ir rūpintis jo ūkinė gerovę. Gal'ma bū'u pasakyti, kad konservatyvinė valstybė — absoluutus valdovas, kai liberalinė vals'ybė — papras as politininkas ar naktinis sargas. Tačiau ši priešybė labiau tariama, kaip tikra. Abi šių pažiūros — ir konservatyvinė ir liberalinė — tėra du vienos plo'mės priešinkai, savo pagrindine laikysena vienas nuo antro esmiskai nesiskiria. Būtent,

ir viena, ir antra pažiūros valstybės savokos nesieja su tautos savoka, abi lieka aklos tautinei valstybės prasmel ir nevertinai esminiu vals'ybės pareigu' autai.

Iš tikruju: senosiose valstybės apartyse — ir konservatyvinė, ir liberalinė — minimas gyvenimo oju (populus) momentas visiškai ne'reiškia tau'os (natio). Senoji valstybės savoka remiasi vadinančia humanistinė princ'pienės žmogaus žmogu' lygibės idėja. Princ'piškai senosiose valstybėse kiekvienas žmogus tur' eisių pasidaryti bet kurios valstybės piliečiu. Pilietybės išgimimas jose susieitas tik su gryna ūkinės formalinės sa'lygomis, kurių pirmoji yra išgyvenimas tam tikra laiką vienoje kurioje valstybėje. Ta'p gryna ūkinės išlaikyma igyama pille'ybė visada lieka visiškai atsiai'a nuo gimimų — krauju suteikiamas tautybės. Šis pilietybės a'siejimas nuo tautybės ir reiškia esminį valstybės atsiejimą nuo tau'tos. Ta prasme visuose senuosiuose valstybės supra'tmuose valstybė viada iš esmės lieka pati sau tikslas, tegu liberališkai ir ribo'ama atskiro asmens laisvės ir ūkinės gerovės pa'ikrinimo reikalavimu. Visos senosių valstybės, jei iš viso nepatenkina tik pliku valdžios vykdymu, ta'p rūpintis tik piliečiu, be: ne pa'cios tautos, kaip tokios, reikalaus. Trumpai tariant, visos jos visuotinės žmonių lygibės vardan yra pa'aukojusios tauta. Joms nelemta būti tau'inei valstybėmis.

Kiekviena kla'da valdo geležinė logika. Vienai kla'dinga žingsnį ne'išvengiamai seka kita kla'dingas žingsnis. Senasis valstybės a'siejimas nuo tautos neišvengiamai turejo vesti prie visiško ir samoningu tauto paneigimo. Ji ir re'ška marksistiniis internacinalizmas. Jel senajame vals'ybės supratime tauta nuo valstybės buvo tik atsiejama, tai marksis'iniame valstybės supratime samoningu, skebiamas internacinalinės vals'ybės idealas. Skirtumas tėra vienas: senasis valstybės supratimas rēmės visuotinės žmonių lygibės principu, marksistiniis vals'ybės supratimas ši principa yra pakeites daliniu proletariato klasės, kaip valstybės nešėjos, principu.

Marksis'ino valstybės supratimo, teisingiau tariant, valstybės neigimo, saryši su senuoju valstybės nuo tauto atsiejimu „Mein Kampf“ autorius išreiškė šais žodžiais: „An y kla'dingu supratimu ir pažiūru i valstybės esmę ir tikslą kraštu'ne išvada galėjo būti padaryta žydo Markso. Valstybės savyje neigimo moksliu kelia paruoše pats buržuazini, pasaulis, valstybės savoka a'palaiduodamas nuo rasiniu prievoli ir negalédamas pasiekti kito, lygai pripažinto formulavimo“ (Mein Kampf, 431).

Dėl tos priežasties buržuazijos kova prieš marksistini internacinalizmą iš anksčiau pasmerkta „Jaudel to sloje sri'je buržuaziniu pasaulio kova prieš marksistini internacinalą turi niekais nueiti. Buržuazini pasaulis jau seniai paukojo padūs pama'us, kurie būtų būtini reikalingi paremti jo pačio idėjiniam pasauliui. Suktas priešinkas, pažinės buržuaziniu pasa'o silpnybes, dabar puola jo pačio, tegu i'nesamoningai, pa'eiktais ginklais“ (id., 431).

Senujų valstybės sugnužimais ir visiškas bejegiškumas prieš marksistini pavoju ir buvo ta bū'nybė, kuri iššaukė nacionalsocialistini judėjimą, revolucionieriškai pervertinė senias pažiūras į valstybę ir su'eikusi nauja tautinės valstybės idealą.

Nacionalsocializmas atskleidžia, kad pirmoji vieta žmogiškajame gyvenime tenka tautai, o valstybei — i'k antroji. „Aukš'esnės žmonių egzistavimo priešlaida ne valstybė, bet tam paję' tau'a“ (Mein Kampf, 432—433). Ūkybinės žmonių pajęgos visada glūdi krauso bendruomenėje — tautoje. Vals'ybės pareiga tėra už'ikrinti šioms pajęgomis palankiausias plėtojimosi bei su'kles'imo salygas. Žmonių kultūrinė pažanga, visas žmoniškosios kultūros likimas surišas ne su for-

maliu valstybliu egzistavimui, bet su kultūriškai pajęgiu' autu'i išlaikymu.

Šia minti plėtotamas, „Mein Kampf“ au'orius nurodo, kad galėtumė būti šim'iai pavyzdžiu valstybliu, bet išmirus ariniamas kultūros nešėjams, nebū'u ūmanoma jokia šių dienų aukščio kultūra. Valstybliu kūrimas nė mažiausiai nelaiduotu žmonių giminės nesunaknumu, jei su jų rasiniu nešėju žiūtū arinei žmonių būdingas dvasinis pajęgumas bei lanks'umas. „Jei, pvy, šiandie koks nors tektoninis ivyjis sujudintu žemės pluta iš vandenyno bangų iškiltu nauji Himalajai, — žmonių kultūra išlaikyma, bet išplėtotamas jos dvasines bei idėjines pajęgas, tauta veda i aukščiausią laisvę“ (id., 434).

Jei valstybė nėra pati sau tikslas, be: tik priemonė tautos idealams siekti, tai savaimė aišku, kad tik šie pas'arieji ir teikia jai patelsinimą bei vertės matą. Pats valstybės buvimo faktas, nežiūrint, kaip ji savo tikslus atitinka, nieku būdu jos nepateisina. Nacionalsocialistini supratimu, kiekviena valstybė, kuri netarnauja savo tikslams, yra išsigimėlė. Tas faktas, kad ji laikosi, tiek pat mažai ją galj pateisinti, kiek plėškų gaujos pasikeimai pateisina plėšikavimą. Tai nacionalsocializmą griežtai ir skiria nuo konservatyvinio vals'ybės supratimo, pagristo tik valstybės egzistavimo faktu. „Mes, nacionalsocialistai, kaip naujos pasaulėjūros kovojojai, niekada negalime stoti ant an'o garsiojo «faktu» — ir tai dar kla'dingu — pagrindo. Tuo atveju mes būtume ne naujos dideles pasaulėjūros kovojojai, o šiandieniniu trūkme, nurimus žemę vei sužystu žmogiškosios, ūkybinės jėgos žiedais. Galutinai žemė ištu's-eitu tik tada, jei bū'u išlaikinta pa'skutinė kultūriškai pajęgi rasė bei a skiri jos nešėjai. Atvirkščiai: ir dabarties pavyzdžiuose mes matome, kaip vals'ybū kūrimas, jie rasiniams ju nešėjams kiltinėje pradžioje trūks a'genialumo, negali šu'rasiu apsaugoti nuo pras'utės. Kaip didžiosios prieš'orinių laikų gyvuliu rūšys turėjo k'oms iš kelio pas' raukti ir be ženklo dingti, taip ir žmogus turi trauktis šalin, jei jis stokoja ati'inkamos dvasinės jėgos, kuri viena ji įgalina rasti savisau'gi re'kalingu jėgu“ (id., 432).

Visa tai reiškia, kad ne pati vals'ybė kuria tam tikra kultūrinį aukšči. Ji tegali tik išlaikyti pačią kultūros kūrėjų — tautą. „Antraip, valstybė, kaip tokia, galj šim'metis nepakisti, kai nesutrukdyto rasiniu maišymosi pasėkoje kultūrinis tau'tos pajęgumas ir atitinkamai bendrasis gyvenimo valzdas jau seniai galj bū'i d'džiai pakite“ (id., 432). Pavyzdžiu, tolesniu „Mein Kampf“ autorius teigimu, dabartine vals'ybė, kaip formalus mechanizmas, gall, kiek nori, vegetuoti, tačiau, jei tauto kūnas rasiška užnuodys, jau šiandie galimas kultūrinis smukimas.

Tuo būdu atskleidus, kad pirmoji vie'a žmogiškajame gyvenime tenka kultūrinį pajęgiu' nešėjai tautai, bet ne vals'ybei, savaimė išlaikėja beprasmiskumas visu tū senujiu pažiūru, kurios valstybė laiko pačia sau tikslu. Nacionalsocialistiniu supratimu, valstybė žmogiškajame gyvenime yra ne tikslas, bet tūk priemonė. Tikslus valstybei teikia tauta. Valstybės tikslas — išlaikyti ir remti tautą, kaip fiziskai ir psi'chiškai lygiu bū'ybū bendruomenę, bet tūk privalo esamostomis pajęgoms patikrinti laisva plėtojimą. Ir atvirkščiai, bloga teks vadinti tā valstybę, kuri, nežiūrint, jos kultūrinio aukščio, leistų savaijai tautai pras'ži i' svetimame krauje ir tuo pa-

jiniu nusistatymu ryšu. „Aukščiausias tau'inei valstybės tikslas yra rūpestis išlaikyti tuos pirminius rasinius kultūra kuriandžiuos elementus, kurie kuria aukštesnės žmonijos groži ir vertę. Mes, kaip arijai, valstybė galime supras'i tik gyva tautos organizma, kuris ne tik patikrina šios tautybės išlaikyma, bet ir, išplėtotamas jos dvasines bei idėjines pajęgas, tauta veda i aukščiausią laisvę“ (id., 434).

Jei valstybė nėra pati sau tikslas, be: tik priemonė tautos idealams siekti, tai savaimė aišku, kad tik šie pas'arieji ir teikia jai patelsinimą bei vertės matą. Pats valstybės buvimo faktas, nežiūrint, kaip ji savo tikslus atitinka, nieku būdu jos nepateisina. Nacionalsocialistini supratimu, kiekviena valstybė, kuri netarnauja savo tikslams, yra išsigimėlė. Tas faktas, kad ji laikosi, tiek pat mažai ją galj pateisinti, kiek plėškų gaujos pasikeimai pateisina plėšikavimą. Tai nacionalsocializmą griežtai ir skiria nuo konservatyvinio vals'ybės supratimo, pagristo tik valstybės egzistavimo faktu. „Mes, nacionalsocialistai, kaip naujos pasaulėjūros kovojojai, niekada negalime stoti ant an'o garsiojo «faktu» — ir tai dar kla'dingu — pagrindo. Tuo atveju mes būtume ne naujos dideles pasaulėjūros kovojojai, o šiandieniniu trūkme, nurimus žemę vei sužystu žmogiškosios, ūkybinės jėgos žiedais. Galutinai žemė ištu's-eitu tik tada, jei bū'u išlaikinta pa'skutinė kultūriškai pajęgi rasė bei a skiri jos nešėjai. Atvirkščiai: ir dabarties pavyzdžiuose mes matome, kaip vals'ybū kūrimas, jie rasiniams ju nešėjams kiltinėje pradžioje trūks a'genialumo, negali šu'rasiu apsaugoti nuo pras'utės. Kaip didžiosios prieš'orinių laikų gyvuliu rūšys turėjo k'oms iš kelio pas' raukti ir be ženklo dingti, taip ir žmogus turi trauktis šalin, jei jis stokoja ati'inkamos dvasinės jėgos, kuri viena ji įgalina rasti savisau'gi re'kalingu jėgu“ (id., 432).

Paskutinysis sakinyis mums atskleidžia nacionalsocialistini matą vals'ybės supratimu, kiekviena valstybė tauta, o valstybė tik forma, tai, savaimė aišku, valstybė, vertę apsprendžia tik jos tinkamumas atitinkamai tautai, be: ne kitoki, ypač liberalinių sluoksnių siūlomi krite'riai. „Vals'ybės gerumas yra negali būti vertinamas šios valstybės kultūriniu aukščiu ar jos galibės relikšme aplinkiniame pasauliye, bet tik išskirtinai šios institucijos gerumu ati'inkamai tautai“ (id., 435).

Nacionalsocialistiniu supratimu, valstybės gerumo matu' negali būti kultūra, nes kultūra kuria ne vals'ybė, bet tauta. Valstybė teturi rūpintis tautos, kaip kul'ūros nešėjai, išlaikymu. Pagal tai gera gall būti vadina tauta valstybė, kuri patikrina saviosios tauto gyvenimą, vis tiek, kokia vieta pasauliye šiai tautai tektu pagal jos kultūrinį aukšči. Valstybė negali tautai suteikti joje nesamų kūrybinių pajęgumų, bet tūk privalo esamostomis pajęgoms patikrinti laisva plėtojimą. Ir atvirkščiai, bloga teks vadinti tā valstybę, kuri, nežiūrint, jos kultūrinio aukščio, leistų savaijai tautai pras'ži i' svetimame krauje ir tuo pa-

čiu sunaikinti tos pačios kultūros tolesnio buvimo pagrinda. Vienu žodžiu, ne kultūrinu aukščiu matuoja valstybės vertę. Žinoma, didesnį kūrybiniu pajęgumu tau'a sukuris vertingesnė kultūra už kokią primityvią kilti. To nežiūrint, pastarosios valstybinė organizacija savo tikslu išpildymo a'žviliu gall būti geresnė už pirmosios valstybinės organizaciją. „Nors ir geriausia valstybė bei geriausia vals'ybės forma negali alksti tau'os papras-tai išlaikytu i' niekada nebuvusiu pajęgū, tai betgi boga valstybė, leisdamas ar nei remdamas rasiniu kultūros nešėjo sunaikinimą, ilgaliniu tikrai gali sunykinti ir pratidžio buvusias pajęgas“ (id., 436).

Dar mažiau valstybės vertės matu' gall būti jos ūkinė gerovė. Nieko nėra nacionalsocializmui svetimiesi, kaip tokis valstybės supratimas, kuris valstybė laiko tik ūkinį kontrahentu organizacija ir valstybės prasme mato tik ūkinį in'eresu derinimę. Nacionalsocializmas valstybė kuriančia ir išlaikančia jėga laiko tik atskiro asmens bendruomenės pastaukojimo dvasią, a' seit tokia dorybė, kuri su ūkiu tikrai mažiausia k' turi bendro. „Klek valstybė kuriančios ir išlaikančios savybės mat' tur' ryšio su ūkiu, a' ūkiausiai parodo tas faktas, kad vidinis valstybės stiprumas tik labai re'ias atvejais sutinka su vadinauto ūkiniu klestėjimu. Be galo daugelyje pavyzdžiu pastarasis iš tiesų atrodo skelbias jau artėanti vals'ybės susmukimą“ (id., 166-167). Pa'prastai, kai ūkiniai in'eresai pasidaro vienintelii tautos gyvenimo turiniu ir užslopina idėjines dorybes, ne tik pati valstybė susmunka, bet ligainiui su savimi susmukdo ir ūkį.

Suglaustas tariant, nacionalsocializmas atskleidžia, kad valstybės esmė nėr nelikas valdžios vykdymas, ne tik pats kultūrinis lygio ar ūkinės gerovės kėlimas, bet rūpimasis visu kūrybiniu pajęgumu nešėjos — tauto išlaikymu. Tautinės valstybės savoka nacionalsocializmas atskleidžia tikrą kultūrą apie aukštesnės val

KRONIKA

DAILININKU DARBAI TURI GE RĄ PAKLAUSA

"Dailės" kooperatyvo kramtuvėje (Laisvės al. 21 Nr.) paklausa dailininkų darbams vis auga. Yra dienų, kada nuperkama po 4 — 5 pa-veikslus. Ypač klausiamų tapybos, akvarelių ir grafikos darbai su Kauno vaizdais.

Pasigendama skulptūros darbu. Labai būtų reikalingi nedideli mūsų rašytojų ir kitų žymesnių žmonių biustai.

ŽUVU TRESTAS ATSIKELĖ I KAUNA

Šliomis dienomis iš Vilniaus į Kauną atsikelė Žuvu tres'as. Vilniuje žuvininkystės reikalais rūpinis žuvų bazė.

KAUNO MOTINOS IR VAIKO APSAUGOS INSPEKCIJA

praneša, kad nuo rugėjo 15 d. virose Kauno Motinos ir Vaiko Konsiliacijose pradedami skiepyti raupai vaikams 0 — 3 metų amž., o vyresniems vaikams 3 — 14 metų amž. — visose vaiku ambulatorijose ir Mokyklų Medicinos Centre, Kipro Pe'rausko 16.

KAUNO RADIJAS
šandien, rugėjo 11 d. nuo 16.00—17.00 val. išrasto „Garsu parado“ vijoje pateiktas orkestro Rober Gaden ir fronto teatro Tholen progra, kurioje bus ištraukos iš Franzo Leharo operetės „Luxemburgo grafas“. Prieš koncertą radiofono vedėjas Dr. Gerhard pasikalbės su fronto teatro Tholen režisieriumi. Pasikalbėjimas tuoju bus verčiamas į lietuvių kalbą.

KAUNO III VALST. AMATU MOKYKLA

rugėjo 15 diena pradės naujus mokymo metus. Mokykloje yra šie skyriai: medžio apdirbimo skyrius su 1) baldų staliu, 2) stabybos staliu ir 3) drožbos - tekinimo poskyriais.

Baldų stalui poskyriuje bus mokoma gaminti masinius paprastos ir kieto medžio bei faneruotus baldus.

Stabybos stalui poskyriuje — visus medžio išrengimus: langus, duris, grindis, parketą ir t.t.

Drožbos - tekinimo poskyriuje bus mokoma tikslingai sunaudoti visokias medžio nuopiovos įvairiems papuošimams, žaislams, modeliams. Svar-

Radijo programa

PENKTADIENIS, IX. 12 D.

5.00 Vokiečių kariams; 6.00 Maldos dienos mintys. Rytinis koncertas; 6.40 Manksta. Vadovauja K. Marijosiene; 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.15 Žinios, pranešimai, tolimesnė dienos programa; 7.45 Koncertas; 8.15 — 9.15 pertrauka; 9.15 Žinios; 9.30 Koncertas; 10.10 Mokslo įvairovės; 10.30 Čalkovskio 5-ji simfonija; 11.25 Apie dorovę. Stasio Būdavo paskaita; 11.45 Llaudės dainos; 12.00 Varpu muzika iš Karo muziejaus. Žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Plokštelių muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Vidudieninė koncertas (transliacija iš Vokių); 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Popietinis koncertas (transliacija iš Vokių); 15.00 Žinios vokiečių kalba. Po Žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsu paradas. 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.15 Žinios, laikraščių naujienos, pranešimai; 17.45 Mūsų mažiesiems: Apie Ežiuką; 18.00 Dainuoja op. sol. Stasys Santvaras ir op. sol. Stasys Sodeka; 18.15 Laimė ir meilė. Gui de Maupassant novelė; 18.30 Scenos iš Šilero tragedijos „Plėšikas“; 19.00 Pranešimai iš fronto. Vyras vokiečių karų vadovybės pranešimai ir Žinios vokiečių kalba; 20.15 Žinios, programma rytdienai; 20.30 Vokių lietuviams; 20.45 Patarimai ūkininkams; 21.00 Lengvos muzikos koncertas. Dalyvauja salonių orkestras ir studentų kvartetas; 22.00 — Žinios vokiečių kalba. Po ju — Žinios lietuviškai; Šešių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

ISTAIGAI REIKIA INGA sekretorė, mokanti vokiečių kalbą ir galinti rašyti mažinčia.

Pasiūlymus siūlti „I Laisvė“ Ad-jai V. T. 968(4)

blausia bus kreipiamas dėmesys į paruošimą tinkamų medžio tekintojų modelininkų, kuriu šiuo metu labai trūksta.

Dažymo - dekoravimo skyriuje bus ruošiamas statybinės dažytojai bel dekoratoriai, medžio ir marmuro imitatoriai, baldų ir autovežimų lakuoja, šrifto, plakatų ir iškabų tapyto, kurių kaip tik šiuo metu ypač daug reikia.

Be to, prie mokyklos veiks **Vakariénos dažymo - dekoravimo klasės**, i kurias bus priimami asmenių tiki praktiskai ši darbų dirbantieji ar besimontantieji.

Baigusieji mokykla ar vakarines klasės gaus pažymėjimus, teikiančius pameistrių vardą ir teisę stoti į aukštessenes amatu mokykla, technikumą ar dailies mokykla.

Prašymus į visus skyrius ir klasės paduoti ir smulkiai pasiinformuoti galima iki š. m. rugėjo 15 d. darbo dienomis mokyklos raštine, Mickevičiaus g. 2, telef. 20353.

KARALIAUCHIJE ESANCIU DARBININKU GIMINĖS

Međislovas Rudzevičius, Vladas Černovas, Petras Jarašius, Antanas Onaitis, Marijona Kanapinskienė, Agota Vallukonienė, Antanas Vaitkus, Antanas Sapkauskas, Lucijonas Danilevičius, Marijona Raudonikienė, Vincas Čirvinskas, A. Muraškienė, Aleksandra Sabaliauskienė, Justinas Bernotas, Stasys Sulskis, Kazys Siminkovas, Petras Čirkas, Elzbieta Grigalauskienė ir Jonas Lukšys, prasmomi skubiai užėiti Kauno Miesto Savivaldybėn (Taupomui Kasu, rūmai, III aukštasis), Laisvės al. 70, atsimilti jiems adresuotu laišku.

Für das Haushaltsjahr 1941/42 (vom 1. 1. 1941 bis 31. 3. 1942) wird folgende Satzung zur Erhebung einer Hundesteuer erlassen:

Oeffentliche Bekanntmachung Nr. 21 der Stadtcommissar in Kauen

Für das Haushaltsjahr 1941/42 (vom 1. 1. 1941 bis 31. 3. 1942) wird folgende Satzung zur Erhebung einer Hundesteuer erlassen:

Gebühr von 3 Rubel zu entrichten.

§ 6.

Hunde, die nicht angemeldet

Kauno Miesto Srities Komisaro viešas skelbimas Nr. 21

1941/42 biudžetiniams metams (nuo 1941. I. 1 d. iki 1942. III. 31 d.) dėl šunų išlaikymo mokesčiu pakėlimo nustatau kas sekā:

§ 1.

Sämtliche Hundbesitzer sind verpflichtet, bis zum 30. September 1941 ihre Hunde bei der Finanzverwaltung der Stadt Kauen, Laisvės Allee Nr. 70, II Stock, Eingang Sapiegos Str. anzumelden.

§ 2.

An Hundesteuer wird für den genannten Zeitraum festgesetzt: für den 1. Hund 50 Rubel, für den 2. Hund 70 Rubel, für den 3. Hund und jeden weiteren Hund 100 Rubel.

§ 3.

Von der Hundesteuer befreit sind: Diensthunde der Deutschen Wehrmacht, Polizei und Zivilverwaltung sowie Blindenhunde.

§ 4.

Für jeden angemeldeten Hund wird eine Hupdemarke verabfolgt, die am Halsband des Hundes zu befestigen ist. Auch die unter § 3 genannten Hunde, für die eine Steuer nicht erhoben wird, müssen die Hundemarke tragen.

§ 5.

Für die Hundemarke ist eine

Kauno Miesto Savivaldybė praneša, kad jos žinioje esančios

PIRTYS:

I-ji — Valdoto gt. 78 Nr.
II-ji — Sodu gt. 68 Nr.
III-ji — Lukšo gt. 24 Nr.
IV-ji — Jurbarko gt. 2 Nr.
V-ji — Priepakous gt. 13 Nr.
VI-ji — Kapsų gt. 44 Nr.
VII-ji — Kalniedžių gt. 38 Nr.

sind oder die Hundemarke nicht tragen, werden getötet.

Kauen, den 6. 9. 1941.

Der Stadtcommissar Kauen
CRAMER
SA-Oberführer

liulinės adm'n's racijos tarnyboje esantieji šunys, taip pat šunys, aparnaujančieji aktyvius.

§ 4

Kiekvienam už egis'ruo am šunui bus duotas ženklas, kuris prikabinamas ant šunies kaklo era mojo džiulko. Taip pat pagal § 3 nuo mokesčio a'leis i šunys privalo ne lioti registracijos ženklus.

§ 5

Šunys registracijos ženklas apmokamas 3,— rub mokesčiu.

§ 6

Neregistracijos žunys arba ne užtinkančių ženklų bus naikinami.

Kauno Miesto Srities Komisaras (pas.) CRAMER
SA. Oberführer
Kaunas, 1941 m. rugėjo 6 d.

VISUOMENĖS ŽINIAI

veikia penktadieniais ir šeštadieniais nuo 10 valandos iki 21 valandos, o sekmadieniais nuo 7 val. iki 10 valandos.

Pastaba: V-jį pirtis (Higiena) sekundadieniais neveikia.

SKALBYKLIS:

I-ji — Radvilėnų gt. 21 Nr.
II-ji — Selmo gt. 8 Nr.
III-ji — Duonelaičio gt. 49 Nr. velkia visą savaitę (išskyrus Sekmadienius) nuo 8 val. iki 16 val. ir prima skalbi skalbinius mažais ir didesnais kiekiais.

SKALBINIU PRIEMIMO KONTOKOS:

Mapu gt. 2 Nr.
Selmo gt. 8 Nr.
Laisvės al. 84 Nr.
Maironio gt. 25 Nr.
Duonelaičio gt. 49 Nr.
Mickevičiaus gt. 20b Nr.
Vienuolės a. 7 Nr.
Gedimino gt. 24 Nr.
Laisvės al. 14a Nr.
Vytauto pr. 4c Nr.
Zemaičių gt. 31 Nr.
Zanavykų gt. 23 Nr.
Aukštaičių gt. 2 Nr.
Veikla, každien nuo 7 val. iki 18 val. (darbo pertrauka nuo 11 val. iki 14 val.) ir tuo laiku priima mažesniais kiekiais skalbinius ir išvalius drabužius skalbiniui, valymui ir dažymui. Taip pat tomis valandomis galima atsiliai sutvarkytus skalbinius bei rūbus.

970(1)

DĒMESIO!

Taisomis įvairūs minkštai baldai ir nakaninės įvairius lango užuolaidos bei štorai. Kreiptis: Savanorių pr. 1, bt. 12. Kieme.

971(2)

Perku senu radio aparatū dalis ir senu laikrodžių dalis.

Silupty: Kaunas, Savanorių prospektas Nr. 5, bt. 2.

967(6)

Sodininkas - daržininkas atlieka įvairius sodininkystės darbus. Skambinti 27605 nuo 13 iki 14 val.

969(1)

Kas žino apie Svalkų Petra ir jo žmoną Eleoną, Paluodės k., Salako val. g. m. birželio 14 d. išvežtas į Rusiją. Jei kas žino apie ju likimą, prašau pranešti Svalkutei, Salakas.

970(1)

Akomuliatoriai kranimai: Savanorių pros. 106 (kampus Zemaičių) Saltkalvio dirbtuvėje.

972(1)

Mergaitė, mokanti šiek tiek vokiečių kalbos įeškai ateinančio patarnavimo darbo. Siūlyti „I Laisvė“ Ad-ja. Nr. 972.

973(2)

Juomas prityrės kirkpėjas įeškai darbo. Siūlyti „I. L.“ administracijai Nr. 973.

974(1)

Zinantieji apie berniuką Mickevičiū Algimanta, s. Adomo, 12 metų, buvusi Palangoje, pionierių stovykloje, prašomi pranešti tėvams, Kaunas, Vilijampolė, Šilavos g. 22 Nr. Mickevičiū.

975(2)

Mažai įsimynai skubiai reikalinga tarpautė. Kreiptis Savanorių pros. 73, b. 3.

998(1)

PAIEŠKOJIMAS

Jokubauskas Albertas, s. Antano, karys. Buvo Ukmurgės aviacijos eskadrilėje prieš kara. Įeškai tėvai iš Skapiškio Dariaus - Girėno gt.

976(1)

PAIEŠKOJIMAS

Jurėnas Juozas, s. Antano, karys. Buvo Varėnos polig. Įeškai tėvai iš Girvalokų km. Skapiškio vals.

976a(1)

1941 m. rugėjo mėn. 10 d. 12 valanda tamsta pavogei dvi rolikos ruberoide Rusu g. 2 prie fabriko vartų. Tamstas nešiojti geležinkelio uniformą; dviese nusinešėte. Tamsta pranešti gražinti arba nors padėkoti, nes aš už jį esu sumokėjės Rub. 61.20.

A. Stanionis, Napoleono g. 24.

985(1)

Rektorius P. S. Provincijos laikraščiu prasome persipažinti.

Atstatymo priemonės

Kalbant apie Lietuvos atstatymo darbus, negalima tos problemos imti siaurai. Mums reikia ne tik atstatyti prūžusios karo audros sunaikintus trobesius kaimuose ir miestuose — mums reikia persiati visą Lietuvą! Ir tai per amiaus du dešimtmečius. Mums reikia pasivysti į Vakarų Europą vienais žvilgais: kultūros, ūkio ir statybos.

Viena iš labiausiajų aplieštų sričių yra stačia. Skurdus buvo mūsų krašto vaizdas prieš ši karo. Kaimai ir miestų pastatų konsensas buvo labai nedaug. Dažnai sukrypė ir susmukė į žemes. Stogai daug kur šlaudinėti. Neretai ir tie patys vėjo nupesioti ir samanomis apaugs. Tiktais nedidelė visų pastatų dalis buvo taip pastatyta ir išrengta, kad atitinki savo paskirtį. Sodybų išplanavimas tiek kaimuose tiek miestuose buvo apverktino lygio.

Bolševiku valdymas, kurio metu buvo tik planuojama, bet nieko nebuvu statoma, krašto vaizda dar pablogino. Užėjęs karas dalį pastatų nusinešė su dūmais.

Ir štai dabar, kada pačių rankos dunda jau ties Petrapilio ir Maskvos sienomis, mes turime pradėti galvoti, kaip atstatysime krašta, kaip to pasiekisime, kad išnyktų lūšnos, kad kiekvienas turėtu žmonišką pastogę sau ir savo šeimai, kad kaimai ir miestai nebūtų prastesni už Vakarų Europos kaimus ir miestus.

Prieš bolševiku valdymą šis klausimas jau buvo gerokai pastumėtas pirmyn. Buvo paskelbtas „mūrinės Lietuvos“ projektas, susilaikęs gyviausiai pritarimo. Taip pat buvo paskelbtas ir būtiniausiu ištaumu reikalingu tokiam projektui igyvendinti.

Deja, nebuvu griežtasi jokių realių priemonių. Projektas ir liko projektais. Gal būt, ne be to, kad nebūtų tare savo svaraus žodžio anuometinių plutokratai — sklypu ir namų savininkai.

Pasimokė iš padarytu klaidu ir turėdami prie akis didžiulį Vokiečių butų ir kitų trobesių stačiobos patyrīmą, šiandien į tą pačią problemą turime pažiūrėti jau visai kitomis akimis. Jos neišsprėsime, jeigu aiškiai nežinosime, ko norime, ir nesiekiame savo norų igyvendinti radikaliomis priemonėmis.

Tad pirmoje eilėje reikia išsiaiškinti, kiek turime tinkamų trobesių, kiek stinga, kiek reikės perstatyti. Be šių statistinių žinių neįmanomas joks planingas atstatymo darbas. Jau šiandien reikia pradėti ruoštis butų ir kitų trobesių surašymui.

Tuo pačiu metu reikia aiškinti, kokio buvo reikia kaimo ir mieste ir iš kokių trobesių turėti susidėti ūkininko sodyba. Tai padės apskaičiuoti reikalingu stačiobinių medžiagų pramonės apimtį.

Tur būt, nėkam nekyla abejonės, kad didelė visų trobesių dauguma turi būti statoma iš nedegamos medžiagos — pirmoje eilėje plytų, toliau molio, betono ir kt. Stogai turi būti dengiami vietoje lengvai pagaminamomis čerpėmis arba eteritu.

Šiokita programa kelia didžiulius reikalavimus stačiobinių medžiagų pramonei. Kompietentingos ištaigos turi apskaičiuoti, kiek reikės plytų, čerpė, cemento, kalkių, lentų ir t.t. ir kiek plytiniai, kalkinių, cemento ir kitų fabrikų reikia visoms šioms statybiniams medžiagoms pagaminti. Po to turėtų nuoseklus imonių steigimąs, ieškančių joms tinkamus vietus, kapitalu ir specialistu.

Tinkamas stačiobinių medžiagų gamybos sutvarkymas ir ikišiolinio „bado“ išsprendimas žymiai dallimi papigintu statybą ir savaimė prisidėjus prie krašto statybos sutvarkymo. Tad iš čia reikia nukreipti geriausius specialistus. Jie turėtų pažinti surasti pigiausius stačiobos būdus (tipizacija, standartizacija ir t.t.).

Didelė statytojų dalis pažęs palaistytų tinkamus trobesius savo lešomis, bet dar didesnė bus reikalinga kredito, o dalis — ir pašalpus. Iš čia kyla finansavimo problema.

Finansavimo problema sprendžiant, ne tiek svarbu surinkti bankus, kurie skirti iš kitų taupyti surinktas lėšas, kiek svarbu pri-

Aufruf an alle Schaffenden Litauens

Die Überprüfung der bisherigen Tätigkeit der Berufsverbände lässt es mir im Interesse eines ungestörten Aufbaus der Wirtschaft zweckdienlich erscheinen, die Berufsverbände vorläufig bestehen zu lassen. Aus diesem Grunde habe ich mit dem heutigen Tage einen Beauftragten für die Berufsverbände in Litauen mit dem Sitz in Kauen, Vytauto pr. 63, bestellt. Dessen Tätigkeit wird insbesondere darin bestehen, die von den Berufsverbänden bisher wahrgenommenen Aufgaben der Sozialversicherung und der Arbeitsinspektion fortzuführen.

Die Mitgliedschaft bei den Berufsverbänden bleibt erhalten.

Die in Betrieben und Aemtern vorhandenen Betriebskomitees haben sich selbst aufgelöst und damit aufgehört zu bestehen. Ich habe aber den Wunsch mit Hilfe der Berufsverbände Betriebsgemeinschaften zu errichten und gebe damit jedem einzelnen Gelegenheit von sich aus an der Neugestaltung der Wirtschaft mitzuhelpen. Nur hierdurch kann

eine Sicherung von Arbeit und Brot für alle erreicht werden. Zwecks Gestaltung dieser Betriebsgemeinschaften wird bis auf weiteres für alle Betriebe und Aemter mit mehr als 20 Beschäftigten je ein Betriebsdelegierter bestellt. Dessen Aufgabe ist es, als Berater des Betriebsleiters beizutragen dass

1. die Ruhe und Ordnung in den Betrieben und Aemtern erhalten bleibt,
2. die Arbeitsdisziplin gewährleistet und ein gesunder Leistungsgedanke vertreten wird und
3. berechtigte Wünsche oder Beschwerden der Arbeiterschaft eine im Interesse einer liegenden Berücksichtigung finden.

Die Zukunft des einzelnen wie der Gemeinschaft ist damit abhängig von der gemeinsamen aufbauenden Arbeit, für die jeder die ihm zukommende Verantwortung tragen muss.

DER GENERALKOMMISSAR
IN KAUEN

DER GENERALKOMMISSAR IN KAUEN

Bis zu einer Reform der Berufsverbände und der in ihren Händen gelegenen Sozialversicherung und Arbeitsinspektion wird folgendes bestimmt:

I. SOZIALVERSICHERUNG.

Die Aemter, Betriebe und andere Arbeitgeber zahlen die Beiträge für die Sozialversicherung (mit Ausnahme der priv. Arbeitgeber in der Landwirtschaft und den Haushaltungen) laut der bestimmten Tarife; sowie die Steuern für kulturelle Zwecke (1% vom Lohnfonds) und die Beamten, Angestellten und Arbeiter die Beiträge für die Berufsverbände (1% monatlich vom Lohn) nach den bisherigen Regeln weiter.

Den Beitrag für die Berufsverbände behalten die Aemter, Betriebe und andere Arbeitgeber vom Lohn ein.

Für die priv. Arbeitgeber in der Landwirtschaft und den Haushaltungen gilt ab 1. 8. 1941 hinsichtlich der Beiträge zur Sozialversicherung folgende Regelung:

1. Die privaten Arbeitgeber in der Landwirtschaft zahlen an Beiträgen: für einen Hirten (Jungen oder Mädel bis 16 J.) Rb 2.— monatlich,

für eine Magd oder Halbknecht Rb 3.— monatlich,

für eine Landarbeiterfamilie und Feldarbeiter Rb 4.— monatlich.

2. Der Arbeitgeber zahlt für eine in seinem Haushalt beschäftigte Person an Beiträgen:

in Kowno und Wilna Rb 5.— monatlich,

in Kreisstädten Rb 4.— monatlich,

in den übrigen Orten Rb 3.— monatlich.

Die Beiträge für die Sozialversicherung sind fortlaufend zu zahlen. Etwaige Beitragsrückstände sind nachzuleisten. Die Beiträge und Rückstände sind durch die Aemter und Betriebe auf das bisherige Konto bei der Filiale der lit. Staatsbank einzuzahlen, und durch die privaten Arbeitgeber an die zuständige Sozialversicherungsstelle zu leisten.

Die Versicherungsbeiträge müssen einmal monatlich bei Auszahlung der Löhne in der zweiten Monatshälfte geleistet werden. Für die nicht rechtzeitig eingezahlten bzw. überwiesenen Versicherungsbeiträge werden einheitlich Verzugszinsen in der Höhe von 0,1% für jeden Tag der Verzögerung erhoben. Die Steuern für kulturelle Zwecke und die Beiträge für die Berufsverbände sind vom 1. 9. 1941 durch die Amts- bzw. Betriebsleitung jeweils am 1. des Monats auf das Konto Nr. 159301 der lit. Staatsbank bzw. ihren Filialen zu überweisen. Die privaten Arbeitgeber zahlen die Steuer für kulturelle Zwecke und den einbehalteten Beitrag für den Berufsverband zusammen mit den Beiträgen der Sozialversicherung an die zuständige Sozialversicherungsstelle.

Die Leistungen der Sozialversicherung werden nach den bisherigen Normen von der Amts- bzw. Betriebsleitung und für die bei privaten Arbeitgebern Beschäftigten von der Sozialversicherungsstelle festgesetzt und erteilt. Die Leistungen der Sozialversicherung werden dabei im vollen bisherigen Umfang (100%) nur jenen gewährt, die für die Berufsverbände weiterhin Beiträge leisten. Eine Bescheinigung hierüber stellen jeweils die Aemter, Betriebe bzw. Arbeitgeber aus.

Die Verordnung des Departements für Sozialfürsorge v. 14. 7. 1941 wird, mit Ausnahme der Bestimmung betr. Rechnungsurkunden, ausser Kraft gesetzt. Die Rechnungsurkunden sind zukünftig an den Beauftragten für die Berufsverbände, Sozialversicherungsabteilung, Kowno, Vytauto pr. Nr. 63 einzuschicken.

II. ARBEITSINSPEKTION.

Die Aufgaben des Arbeitsschutzes (nach bisherigem Recht) werden von den Arbeitsinspektoren in den Kreisen und Städten Kowno, Wilna und Schaulen wahrgenommen. Soweit die Arbeitsinspektoren Betriebsbesuche vornehmen, ist bei den Betriebsbegehungen und der Erörterung von Fragen des Arbeitsschutzes der Betriebsdelegierte zu beteiligen. Kauen, 7. 9. 1941.
gez. Dr. von RENTELN.

Die Beiträge für die Sozialversicherung sind fortlaufend zu zahlen. Etwaige Beitragsrückstände sind nachzuleisten. Die Beiträge und Rückstände sind durch die Aemter und Betriebe auf das bisherige Konto bei der Filiale der lit. Staatsbank einzuzahlen, und durch die privaten Arbeitgeber an die zuständige Sozialversicherungsstelle zu leisten.

Tačiau bus ir tokiai, kurie savo lešu iš viso nepajęgs sudaryti. Jiems i pagalbą turėtų atėti stambesnės imones, pasižydamos savo darbininkams butų kolonijas prie imonių. Tokiu keliu pastatyti naumai vėliau galėtų būti perleidžia-

mi visiškai darbininkų nuosavybėn arba jiems už nedidele kainą nuomojami. Kitą butų kolonijų stabybos dali galėtų prisilinti savivaldybės.

Šalia visų šių stabybos skatinimo priemonių reikės ir nauju teisinį normų. Reikia sudaryti sąlygas, kad miestuose stabybos sklypai būtu užstatomi tinkamais namais, bet nelaikomi spekulacijos objektu. Kas to nepajęgia ar nenori padaryti, turi savo sklypą perleisti miestui i butų stabybos fonda. Nauju namu stabyba reikia skatininti mokesčiais, atleidžiant juos bent keletą pirmųjų metų.

Padailau planingai kolonizacijai

Atsišaukimas į visus Lietuvos dirbančiuosius

būti užtikrintas darbas ir duona. Siekiant iškurti šias imonių bendruomenes, tuo tarpu visos įstaigos ir imones, kuriose dirba daugiau kaip 20 žmonių, išrenka viena atstovą. Ju, kaip imonės vadovu patarėjų, uždaviny s yra prisidėti, kad

1. imonės ir įstaigose būtų išlaikyta rimtis ir tvarka,
2. būtų užtikrinta darbo drausmė ir sveikas darbo naumas
- ir 3. dėl bendru interesu būtų atsižvelgti į teisėtus darbininkų pageidavimus ir skundus.

Tuo būdu tiek paskiro asmens, tiek bendruomenės ateitis priklauso nuo bendro atstatomojo darbo, už kurį kiekvienas turi neštį jam tenkančią atsakomybę.

GENERALINIS KOMISARAS
KAUNE

Skelbimas

Kol bus reformuotos profesinės sajungos ir jų žinioje esančios socialinės draudimasis ir darbo inspekcija, nustatoma kas sekā:

I. SOCIALINIS DRAUDIMAS

Ištaigos, imones ir kiti darbdaviai moka ir toliau socialiniams draudimui (išskyrus privačius darbdavius žemės ūkyje ir namų ruošoje) įnašus nustatyti dydžio; taip pat toliau mokami pagal ligšolinius nuostatus mokesčiai kultūriniams reikalams (1% atlyginimo), ir valdininkai, tarnautojai ir darbininkai moka ir toliau įnašus profesinėms sajungoms (1% mėnesinio atlyginimo).

Inašus profesinėms sajungoms išlaiko ištaigos, imones ir kiti darbdaviai iš atlyginimo.

Privačiems darbdaviams žemės ūkyje ir namų ruošoje galioja nuo 1941. VIII. 1 d. dėl įnašų socialiniams draudimui šie nuostatai:

1. Privatus darbdavai žemės ūkyje moka įnašų: už piemeni (berniuką arba mergaitę iki 16 m.) Rb 2.— mėnesiui,

už tarnaite arba pusberni

Rb 3.— mėnesiui,

už žemės ūkyje darbininko

šeimą arba lauko darbininko Rb 4.— mėnesiui.

2. Darbdavys moka už vieną jo namuose dirbantį asmenį įnašų:

Kaune ir Vilniuje Rb 5.— mėnesiui,

apskrities miestuose Rb 4.— mėnesiui,

kitose vietose Rb 3.— mėnesiui.

Socialinio draudimo įnašai turi būti mokami nuolat. Galimi neimokėti įnašai turi būti įmokėti. Įnašus ir neimokėtus įnašus ištaigos ir imones turi įmokėti ligšolinius sąskaita Lietuvos banko skyriui, o privatus darbdavai — kompetentingam socialinio draudimo organui.

Socialinio draudimo įnašai turi

Darbo apsaugos uždavinių (pagal ligšolinius nuostatus) vykdant darbo inspektorai apskritiye ir Kauno, Vilniaus ir Šiaulių miestuose.

Darbo inspektoriams aplankant imones, imonių apžiūrėjime ir darbo apsaugos klausimų svarstyyme turi dalyvauti imones atstovas.

(pas.) Dr. von Renteln
GENERALINIS KOMISARAS
KAUNE

Kaunas, 1941. IX. 7.

Dar viena anglų nuolaidą Amerikai

NEW YORKAS. „New York Times“ žiniomis iš Vašingtono po du mėnesius trukusiu derybų tarp Jungtinės Valstybių ir Didžiosios Britanijos buvo sudarytas susitarimas, kurio numatoma gerokai

apriboti Anglijos eksportą, kad tuo būti būtų pašalinta užsienių rinkose neįvaria britų konkurencija, dėl kurios Jungtinės Valstybės vis dažniau yra dariusios priešta.

POPIEŽIUS PRIĖMĖ ASMENINĮ ROOSEVELTO ATSTOVĄ

ROMA. IX. 10. Šiandien, 18.30 val., Popiežius priėmė asmeninį Roosevelto atstovą prie Sv. Sosto ambasadorių Taylorą. Privati audiencija truko pus valandos.